

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldan.

Uredništvo je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 6/I, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrata.

Inserati: Enostopna petstotnica 60 vin., pogojen prostor 1 K; razglašeno posilno vrstica po 1 K; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno - demokratične stranke.

Posredna št. stand.

— 40 vinarov.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto 72 K, za pol leta 36 K, za četrt leta 18 K, za mesec 6 K. Za Nemčijo celo leto 77 K, za ostalo tujino in Ameriko 84 K. — Reklame se za list so poštnine proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 6/I, Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Ljudstvo je nezadovoljno.

Tako lamentirajo in tožijo po listih in shodih ter študirajo kakor nekdanja avstrijska vlada in enako sedaj jugoslovanska, kako bi odpravili nezadovoljnost. Vse polno svetov in imajo. Eni pravijo s terorizmom, eni s protekcijami, eni s korupcijo s tem, da se pomoče med ljudstvo tem in onim slojem večje ali manjše drobtine iz jasli vladajoče gospode. Že nekdanji je veljala ta moralna. Da pridobim nezadovoljnost, mu ponudim prijazno lice v avdijenci, vzrem par novcev iz občega imetja, ali ga pretežiram in mu naklanjam posebne pogodnosti, ki jih drugo ljudstvo nima in s tem utrdim svojo pozicijo.

Nekako tak razvoj imamo sedaj pri nas pred nami. Če razprave čitamo o tem problemu in javnost jih golta kot blagoslov, ki nas povede v boljše čase. In vendar je vse to le slepilo, ki vzbija petolizvo, občemu blagostanju pa nič ne koristi.

Meščanske stranke pač ne morejo drugače delati, ker gre za njih obstoj in njih egoistične namene. Že včeraj smo rekli, da je ostala v družbi na krmilu ista gospoda, kakor je bila pred vojno in med vojno. Z istim interesom kakor je doslej delala v svojo dobrobit na račun ljudstva, dela tudi sedaj in hoče vzdržati te razmere. Zaraditega tudi ne moremo pričakovati od te gospode, da bi ukrenila kaj korenitega v korist splošnosti.

Cene blagu pri producentih, zlasti kmetih, padajo, a konsumenti morajo plačevati vsak dan potrebno blago dražje; zaloge so še, uvoz se ni, a ne enega ne drugega ni, ker bi to škodovalo tistim, ki danes vladajo v državi. Blago mora ostati skrito, trg zaprt, da more ta gospoda sleči ljudstvo do golih kosti.

V teh razmerah ne trpi le delavstvo, trpe tudi obrtniki, uradništvo vseh kategorij in malo kmetijstvo, zlasti pa industrija, ki je duša vsake moderne urejene državne družbe. In za vse te stvari naša gospoda ni pokazala najmanjšega zmisla.

Če hočemo ustvariti v državi drugačne, boljše razmere, se mora program države popolnoma revidirati. Najprej je treba upoštevati, če govorimo o današnji državi, uvedbo demokratične ustave, ki sloni na principih, ki ne bodo ovirali razvoja v Jugoslaviji ujedinjenega na-

roda. V mislih imamo namreč to, da je stroga centralizacija države, ki naj se izvede po diktatu iz Belega grada, ker bi se silno oviral s tem kulturni in socialni razmah naroda, velika napaka. Predpogoj je to za obstoječe razmere, nikakor pa to še ni začetek zdravih razmer. Poleg tega je nujna potreba, da se izvede agrarna reforma po takih načelih, ki so danes sprejemljiva. Predlagana agrarna reforma je le pesek v oči, ki ne bo zalegla prav nič, če se morda tudi izvede. Za delavstvo je pa najglavnejša zahteva socializacija obratov, ki so zanj primerni in ki služijo občemu interesu. Te reforme so uresničljive tudi v tej državi in z njimi bi odpadlo marsikatero zlo, ki ga danes ni mogoče odpraviti.

Res je, da gospoda v vladnih krogih o vsem tem niti ne sanja ne, da si po nekaterih državah pričeli že praktično delati v tem zmislu.

Nikakor pa ne trdimo, da je to začetek in konec socialnega dela. Delavstvo potrebuje še druge stvari: delavsko varstvo, socialno zavarovanje in popolno politično in koalicijsko svobodo. Šele tedaj, če se vse to uresniči, če začne ljudstvo, pri čemer pride v poštev ves delovni razred, upravljati družbo, ki jo imenujemo Jugoslavijo, smemo pričakovati boljše razmere in več zadovoljnosti. Vse druge operacije: terorizem in na drugi strani protekcijonizem, pa nas zavedejo le v večjo nezadovoljnost, ker se s temi medikamenti socialne razmere ne morejo izboljšati, pač pa se poslabšajo.

Ne pričakujemo od vladajoče gospode ničesar. Ali povedati moramo to, da s tem protestiramo proti reševanju socialne bede po starem kopitu, ki so ga že povsod zagnali v staro šaro.

Ljudstvo bo moralo samo dvigniti svoj glas. Marca meseca 1920 bomo imeli volitev v narodno skupščino in v občine. Treba je, da tedaj nastopimo z jasnim programom, da uveljavimo svoj program med ljudstvom in potem tudi v narodni skupščini, če nam se bo sploh zdelo primerno, da sodelujemo v njej. Ne varajmo se, v tem parlamentu bomo imeli pred seboj nazadnjaštvo prve vrste, zato je potrebno, da se že danes pripravljamo na — hude, hude boje.

Vojni invalidi in bolniške blagajne.

Že precej časa se je nemško časopisje, posebno socialno - demokratično, bavilo z vprašanjem, kakšno stališče naj zavzamejo bolniške blagajne napram invalidom, ki so bili ranjeni ali so obboleli za časa

svetovne vojne. Bolniške blagajne so zavodi humanitarnega značaja in imajo dolžnost, da nudijo svojim članom za časa bolezni brezplačno zdravniško pomoč, zdravila, potrebne terapijske pomoči in bolniščinno. Vse to je jasno očitano v zakonu in pravilih vsake bolniške blagaj-

ne. Svetovna vojna pa je vse te blagajne postavila pred nov problem, izredne važnosti ne samo z juridičnega, temveč tudi finančnega stališča. Ta problem je: **vojni invalidi**. Ti siromaki niso obboleli ali bili poškodovani pri svojem poklicu in za časa včlanjenja pri bolniških blagajnah, temveč v službi države. In dolžnost države je, da se pobriga za te invalide ter jim nudi potrebno pomoč. Seveda se to tudi dogaja, a v koliki meri vedo invalidi sami. Pošlje se jih pred nadpregledne komisije, ki presojaajo njihovo delazmožnost in jim dovoljuje mesečne podpore v višini, ki zdaleka ne zadostajo za preživljanje. Invalid je primoran, poiskati si drugje zaslužek in se posvetiti obrti, trgovini, kmetijstvu i. dr. Z dnem pa, ko stopi tak invalid v službo, kjer je na podlagi zakona podvržen bolniškemu zavarovanju, dobi pravico do vseh dajatev bolniške blagajne, kjer je vpisan kot član. Pri tem imam v mislih posebno vojne invalide, ki trpe na kroničnih notranjih boleznih, n. pr. pljučnih, želodčnih, črevesnih itd. Taki ljudje morejo vsak čas priti k blagajničnemu zdravniku, da jih zdravi, jim predpiše zdravila in obenem tudi konstatira, da so nesposobni za delo. In ravno tu prične križev pot bolniških blagajen. Invalidu treba plačati zdravila, zdravnika in mu redno vsak teden izplačati bolniščinno. Umevno, da je to težko in nezmisljivo breme za bolniške blagajne, kajti takih invalidov je mnogo, zelo mnogo. In tu se nehote vsili vprašanje: Kako pridejo blagajne in člani teh blagajen do tega, da podpirajo in skrbijo za ljudi, ki so bili poškodovani v vojni in za katere naj skrbi država, torej vsi državljani, ne pa le peščica delavcev in obrtnikov. In še dalje: Kako naj načelstva bolniških blagajen vzdržijo to breme s finančnega stališča? Sedanjí članski prispevki bi ne zadostovali, treba bi jih bilo povišati. Mnenja sem, da se ne najde načelstva, ki bi moglo utemeljevati povišanje prispevkov radi vojnih invalidov. Vsak član bi odkrito povedal, da odkinja to povišanje, ker je dolžnost države poseči tu vmes. Kako? Naj navedem primer, na kakšen način je rešila to vprašanje Nemška Avstrija.

Meseca maja je izšel zakon, kateri ureja dolžnosti bolniških blagajen napram invalidom in po drugi strani dolžnosti države napram bolniškim blagajnam glede odškodovanja invalidov za slučaj bolezni. V glavnem vsebuje zakon te-le smer-nice:

1. Zakon je stopil v veljavo 1. julija 1919 (§ 59. zakona).

2. Na podlagi § 1. se dovoljuje zdravljenje, bolniščinna in pogrebna onim invalidom, ki so bili ranjeni

ali so obboleli v vojaški službi Nemške Avstrije, prejšnje Avstro-Ogrske ter njenih zaveznikov. Izvzeti so vojaki po poklicu in oni, ki so zakrivali invalidnost po lastni krivdi.

3. § 4. dovoljuje zdravljenje, obstoječe iz zdravniške pomoči, zdravljen in terapijskih pomočkov, nadalje zdravljenje v bolnicah in zdraviliščih kakor tudi prevoz v in iz njih. Tudi naprava in poprava umetnih delov telesa in ortopedičnih pripomočkov je dovoljena od države.

Za čas, dokler traja učna doba pri poklicu, ki naj poda invalidu možnost rednega preživljanja ali v slučaju bolezni, pristaja invalidu bolniščinna, katere se odmeri po 30 delu mesečne invaliditete doklade. (§ 11. 15.). Pogrebna je določena v § 27.

Odločilne važnosti pa je § 28., ki ureja razmerje glede zahtev napram državi in bolniškim blagajnam. Zmisel, da nekoliko nerazumljiva, je ta-le: Od časa, ko stopi zakon v veljavo, oziroma če nastopi bolezen pozneje, od tega trenutka dalje, skrbi za zdravljenje in bolniščinno država tri leta. Bolniška blagajna izplačuje v tem času polovico bolniščne zavarovalnice, če ni v pravih predvidena višja podpora. Po preteku treh let preidejo vsi stroški za zdravljenje, dajatve kakor tudi polno izplačevanje bolniščinne na ravnar bolniških blagajen. Država izplača pozneje le oni znesek, v kolikor prekaša državna podpora bolniščinno.

Če nastane dvom, le-li država ali bolniška blagajna dolžna podpirati bolnika (po preteku treh let, § 28.), mora bolniška blagajna začasno nuditi bolniku brezplačno zdravljenje ter mu izplačati bolniščinno, pozneje pa svojo zahtevo napram državi uveljaviti eventualno sodnim potom.

Vse slučaje obolenja pred uveljavljanjem tega zakona kakor tudi dajatve bolniških blagajen obolelim invalidom nosijo blagajne same in ne morejo zahtevati povračila od države.

To bi bil v kratkih potezih zmisel zakona o odškodovanju invalidov. In pri nas? Ničče se ne gane! Belgrad čaka na — določitev meje, invalidi pa čakajo, da jih reši — smrt! Tak zakonski načrt vendar ne bo delal sivih las našim uradnikom, posebno sedaj, ko morejo vzeti za podlogo nemško-avstrijski zakon in ga prilagoditi našim razmeram. Stvar postaja dan za dnem bolj pe-reča. Na eni strani nesrečni invalidi, katerih sprejem odklanjajo bolniške blagajne ne iz sebičnosti, ampak vsled prevelikih bremen, ki bi jih s tem prevzele; na drugi strani zopet bolniške blagajne, ki so take invalide vzprejele, pa uvidevajo, da jim vsled tega grozi finančni polom, če radikalno ne zvišajo članskih prispevkov. Treba bo kaj ukreniti in to takoj!

Se nekaj je, na kar bi opozoril naše strokovnjake v bolniško - zavarovalni zakonodaji. Pri izvrševanju službe sem prišel v stik z invalidom, ki boleha že tri leta na težki želodčni bolezni. Opozoril sem obrtnika, da mora biti delavec-invalid (mizar) vpisan v bolniško blagajno. Na to moje dokazovanje mi odgovori invalid: »Prav! Mene to zelo veseli, kajti vsled bolezni morem vršiti službo itak samo 2—3 dni v tednu, če bom pa član bolniške blagajne, bom »mardral« lahko vsak mesec, ker se ne pustim operirati.« — In drugi slučaj: Invalid, ki ima par centimetrov krajšo nogo, je že v praksi izvajal to, kar sem napisal zgoraj. Je član ene največjih bolniških blagajen v Sloveniji in že parkrat je nanesla prilika, da je s to svojo telesno hibo bil breme bolniške blagajne. — Dovolj dva zgloda; nešteto jih je. Vse to pa je rak-rana za naše bolniške blagajne. Rabimo spretnega in energičnega operaterja, da pravočasno reši obstoj teh institucij! Odlašanje je le novo breme za one, ki itak niso v višavah zgornjih desetstisočev.

R.

Brzobjavne vesti.

Jugoslavija.

Ministrstvo za trgovino in industrijo.

LDU. Belgrad, 31. Minister za trgovino in industrijo je po členu 14 naredbu o ustroju imenovanega ministrstva ustanovil konstitutivni strokovni odsek pri tem ministrstvu in sicer za kreditne ustanove in zavarovanje.

ZAKON O VOJNIH DOBIČKIH

LDU. Belgrad, 31. Ko se zopet sestane narodno predstavništvo, pride pred vsi drugi zakoni v razpravo zakon o vojnih dobičkih.

Po svetu.

NAIVNOST ANTANTE.

LDU. Dunaj, 1. (DunkU.) Listi poročajo: Pogajanja madžarske budimpeštanske vlade s poslanikom Böhmom in voditelji socialnih demokratov do sedaj niso uspela. Poslanik Böhm je na konferenci sporočil Beli Kuni zahtevo entente, da Bela Kun prostovoljno izroči državno vodstvo vladi, katere bi bila postavljena iz socialno-demokratičnih in meščanskih slojev. Kun je to zahtevo odklonil z izjavo: Madžarska ostane sovjetska in ne meneč se za vse grožnje, bo delavstvo branilo do

LISTEK.

August Strindberg:

Bedakova izpoved.

Preložil Bran Albrecht.
(Dalje.)

Marija, nezavednejše nego kdaj poprej, ni skrivala, za kom žaluje. Iz vseh njenih besed so odmevale njene ljubezenske tožbe. Neverletno je bilo.

Tekom vseh teh nadlog se je vršilo med obema prijateljicama vneto dopisovanje. Srditi vsled celibata, v katerega me je prisilila moja žena, sem se polastil nekega prijateljčinega pisma. Pravo pravcato ljubavno pismo! Piška moja, načica moja — inteligentna, fina, čustvena, plemenita Marija; surovi mož je le bedasta žival itd. Pismo se je tikalo tega, kako bi se dalo Marijo odpeljati, kako bi pobegnili...

Tedaj sem se dvignil proti tej tekmovalki. Isti večer je prišlo, o dobrotni bog, v mesečini do boja, do telesnega boja med Marijo in mano. Ugriznila me je v roke. Vlekel sem jo na breg reke, da bi jo utopil kot mačko, ko so se hipoma pred mojo dušo javile glave moljih otrok in mi vrnilo razum.

Pripravil sem se na samomor, toda predno umrem, sem hotel popisati svoje življenje.

51

Prvi del knjige je končan, tedaj se je razširila v vasi vest, da so Danke že najele stanovanje.

Na licu mesta sem dal pospraviti kovčega in odpotovali smo v nemško Švico.

IV.

Ta ljubka krajina arganška! Arkadija, v kateri vodi poštar svojo čredo na pašo, kjer vozi polkovnik edino filjakarsko kočijo v mesto, kjer se hočejo dekleta omiziti kot device, kjer streljajo fantje tarčo in bijejo na bobne. Deveta dežela, dežela, zlatormenega piva, osoljenih klobas; domovina keglanja, Habsburžanov in Wilhelma Tella, vaških veselice, naivnih iz priprostega srca porojenih pesmi, pastorskih žena in faroskih idil!

V naše razburjene duhove se je vrnil pokoj. Okrepil sem se in Marija, trudna boja, se je odela v odkrito ravnodušnost. V hiši smo vpe-ljali kot odvodnik igro s kockami in tako sva nadmestovala opasni pogovor s to nedolžno igro. Razburljiv absint in vino se je izmenjalo z dobrim nedolžnim pivom.

Kmalu je bilo čutili vpliv okolice. Po cele ure sem strmel nad tem, da more biti življenje po tolikih vihras še tako vedro, da vzdrži duševna prožnost toliko potresov, da je preteklost mogoče tako pozabiti, da mislim, da sem naj-srečnejši mož najzvestejše žene.

Ker ni Marija nikjer občevala in ni imela nobenih prijateljev, se je zopet brez odloga vživel v svojo ulogo kot mati. Čez mesec dni so

nosili otroci obleke, ki jih je vrezala in sešila njih mama. Ni se utrudila, posvečajoč jim ves svoj čas.

Pričela je tožiti, da se počuti slabotno: njeno hlepenje po zabavah je ponehaval, jela se je javljati zrela doba! Kakšna bolest, ko je nekega dne izgubila svoj prvi zob! Uboga Marija! Jokala je, objemala me ter me prosila, naj jo nikoli ne preneham ljubiti! Bila je v svojem sedemintridesetem letu! Lasje so se svetilkali, prsi povešale, kakor valovi po viharju, stop-nice so utruiale male nožice, pljuča niso več delovala z isto silo.

Jaz pa sem jo ljubil še bolj, ako sem pomislil, da bo moja in samo naša, četudi sem videl prihajati svoje pomlajenje, svojo drugo pomlad, vzlic temu da so moje moške sile rastle in se je moje zdravje razcvetelo. Končno je bila vendar moja. Varovana pred zapeljivostmi, obdana z mojo nego, bo prisiljena, starati se in posvečati svoje življenje svojim otrokom!...

Simptomi okrevanja so se jeli javljati v genljivih znamenjih. Ker je videla opasnost, ki tiči v tem, da je poročena z mladim možem osemintridesetih let, me je jela počaščati s svojo ljubosumnostjo, se pričela nekotiko pečati s svojo toaletto in ni več zamujala paziti nas, da me je ponoči lahko sprejela.

Vendar pa se ji od mene ni bilo ničesar bati, ker je moja narava monogama, bistveno monogama; in ker mi ni prišlo niti na um, da bi zlorabljal položaj, sem se trudil na vse mogoče

načine, da bi ji priljubil okrutne bolečine ljubosumnosti, s tem da sem jo pomiril z mnogimi dokazi svoje pomlajene ljubezni.

Ko je prišla jesen, sem se odločil, da napravim študijsko potovanje preko francoskih pokrajin; imelo je trajati tri tedne in jaz bi moral menjati bivališče vsak dan.

Marija je živela še vedno v krivi veri, da je moje zdravje vse razdrapano in se je trudila, da bi me pregovorila od tako naporenega potovanja.

— Saj mi umreš pri tem, dete moje, mi je ponavljala.

— Bova videla.

To potovanje je pomenilo zame castno zavedo, poizkus, da bi si jo zopet podjarmil, hoteč v nji spet vzbuditi ljubezen do moškosti...

Po neverjetnih naporih sem se vrnil, okrepljen, zagorel, poln sile. Ko me je sprejela, me je pogledalo njeno oko občudujoče in izzivalno; nato pa je bila neprijetno razočarana.

Jaz pa sem ravnal z njo, potem ko sem se tri tedne popolnoma vzdržal, kot z ljubico, kot z novoodkrita ženo. Drzno sem jo prijel krog pasu in sem se zmagozvestno polastil svojih pravic, vzlic temu, da sem se vozil štrideset ur brez prestanka... Ni vedela, kaj naj bi dejala temu, začudena je bila. Bala se je. Izdati

poslednje kaplje krvi, poslednje ostanke tega sistema. Ta odgovor je bil sporočen ententnim zastopnikom. Konferenca se danes nadaljuje.

Francija ne bo intervenirala.

»All. Deutsche Ztg.« poroča iz Haaga: »Clemenceau je naznanil delavskim voditeljem, da Francija ne namerava intervenirati niti v Rusiji, niti na Ogrskem. V etapnem ozemlju Kolčakovih armad sta le še dva francoska polka. Vsi vojaški in municijski transporti na Ogrsko so angleški.

FRANCOSKI SOCIJALISTI PROTI POGODBI.

LDU. Berlin, 1. (DunkU.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Curiha: Francoska oficijelna socialistična stranka je sklenila, da bo glasovala proti mirovni pogodbi.

VPRAŠANJE TRACIJE.

LDU. Pariz, 31. (DunkU.) — Brezlično. Domneva se, da bo najbrže sprejet predlog, da se Tracija razdeli in zapadni del prideli Grški, Bolgariji pa se dovoli izhodišče k Egejskemu morju. Amerikanska komisija se po sklepu ostalih velevladi ne bo protivila, ako pride med njimi do sporazuma v tem vprašanju. Orki so si pridobili podporo Angležev in Francozov in uklonili odpor Italije. Srbskim teritorialnim zahtevam se zadositi na stroške Bolgarije. Dobrudža pripade Rumunski.

Izgon Madžarov iz Nemške Avstrije.

LDU. Dunaj, 1. (DunkU.) Nižjeavstrijska deželna vlada je izdala oglaš, s katerim po navodilih državnega urada za zunanje zadeve in pouk poziva vse madžarske državljane, kateri pred 1. marcem t. l. svojega stalnega bivališča na Nižjeavstrijskem niso dokazali, da nadalje do 5. avgusta t. l. zapuste Nemško Avstrijo. V nasprotnem slučaju se jim grozi z zaporom do 14 dni in izgonom.

Položaj na rumunsko-ogrski meji.

LDU. Budimpešta, 31. (DunkU.) OKU. javlja: Vrhovno armadno poveljstvo poroča z dne 31. Rumuni so med Tokajem in Szolnokom skušali na nekaterih mestih prekoračiti Tiso. Večinoma smo te poizkuse preprečili, na posameznih krajih pa se je vendar posrečilo sovražniku prekoračiti reko. Naše čete so prešle v protinapad, da zavrnejo Rumune. Na ostali fronti je položaj neizpremenjen.

Italijani na nemško-avstrijski ogrski meji.

LDU. Dunaj, 1. (DunkU.) Listi poročajo: V parlamentarnih krogih se čuje, da stoji italijanske čete na nemško-avstrijski ogrski meji. Ob Litvi so postavljeni italijanski berzajerji kot straža. Civilno prebivalstvo je moralo v tej pokrajini zapustiti sela, ker je določena cela italijanska revizija za stražo, na mejni italijanske straže so že zasedle most iz Wampersdorfa v Wimpasing.

SPREMENBE V POLJSKEM MINISTRSTVU.

LDU. Moravska Ostrova, 1. avg. (ČTU.) Poljski finančni minister Harthinski in minister za javna dela Josp Krochnik sta podala demisijsko. Predsednik je sprejel demisijo in imenoval za finančnega ministra Leona Bilinskega in Wasionowskega za ministra javnih del.

V.

Stanovali smo tedaj na bregu vierwald-stättskega jezera v neki nemški penziji. Takrat se je zgodil nov slučaj in sicer eden najopasnějšíh. V hiši je stanoval mlad poročnik. Marija mu je dvorila in kegljala z njim; ko sem jaz delal, se je ona melanholično izprehajala po vrtu. Nekoč pri mizi se mi je zdelo, da vidim, kako sta oba izmenjavala nežne poglede, ki niso bili spremljeni z besedami. Bilo je, kot da se ljubita z očmi. Hotel sem jo takoj preizkusiti. Hipoma sem stegnil svojo glavo med njuni in ostro premeril svojo ženo. Da bi mi zmešala sled, je šla počasi s svojim pogledom preko poročnikovih senc in se ozirala na tapete na

AVTONOMIJA VZHODNE GALICIJE.

LDU. Moravska Ostrova, 1. avg. (ČTU.) Glasom poljskih listov se pogajajo poljski poslanci o projektu avtonomije za Vzhodno Galicijo. Projekt določa za Vzhodno Galicijo volilni parlament na podlagi za celo Poljsko veljavnega volilnega prava, po katerem bi prišel na 35.000 prebivalcev en poslanec. Eksekutivni organ bi bil vojvoda s funkcijami deželnega namestnika.

Strah pred boljševiki v Švicli.

LDU. Bern, 31. (DunkU.) Švicarska brzojavna agencija poroča, da je ljudski odbor za iniciativo proti boljševizmu izročil v zvezni pisarni spomenico, po 14.000 državljanih podpisano, ki zahtevajo, da se mora v zvezno ustavo sprejeti nov člen, ki nalaga zvezi dolžnost, da da takoj aretirati vsakega švicarskega državljana, ki bi ogrožal varnost dežele.

Obsedno stanje nad Chicago.

LDU. Saint Oermain, 1. (DunkU.) V Chicagu se je radi plemenskih bojov proglasilo obsedno stanje. 7000 vojakov dveh milicijskih polkov je zasedlo mestni del, kjer bivajo črnci.

Nove visoke šole na Češkem.

LDU. Praga, 31. (ČTU.) Zakonitimi potom se bodo prihodnje šolske leto otvorile nastopne visoke šole: Na Masarykovem vseučilišču v Brnu prvi in tretji letnik medicinske fakultete; prvi in drugi letnik medicinske fakultete; dalje vsi štiri letniki veterinarske visoke šole v Brnu, tretji, četrti in peti letnik medicinske fakultete čehoslovaškega vseučilišča v Bratislavi in evangeljska teološka fakulteta v Pragi. Tudi se bo ukrenilo vse potrebno za ustanovitve trgovske visoke šole v Pragi in poljedelske visoke šole v Brnu, kakor hitro bo sklep narodne skupščine dobil pravomočnost.

MORAVSKI NEMCI PRI MASARYKU.

LDU. Praga, 31. (ČTU.) Predsednik republike je sprejel danes v avdienci deputacijo nemškega narodnega sveta na Moravskem, ki mu je predložila narodne in kulturne zahteve Nemcev iz Moravskega. Potem je deputacija razločevala te zahteve dr. Šamatu v predsednikovi pisarni.

Zahteve nameščencev graške cestne železnice.

LDU. Gradec, 1. (DunkU.) Stavkajoči uslužbenci graške cestne železnice so sklenili na svojem večeršnjem zborovanju, da začno zopet z delom. Med zahtevami, ki jih je družba delavcem dovolila, je tudi naredba o odpravi napitnine. Ta naredba bo plakatirana po vseh cestnih železnicah. Delovna doba znaša 8 ur dnevno. Promet se je davi ob 8. uri zopet otvoril.

STAVKA V BERLINU.

LDU. Nauen, 31. (Brezlično.) Stavka berlinskih brzojavnih delavcev je nehala tako, da so bili delavci, ki so se udeležili demonstracij med uradnimi urami in bili zato odpušteni, zopet sprejeti. Delavci pa so se odrekli plači za dneve stavke, ter se tudi zavezali, da radi političnih demonstracij ne bodo več zamujali službe.

Skupni dolg Nemčije.

LDU. Berlin, 1. (DunkU.) »Berliner Tageblatt« poroča iz Zeneve: V

eni zadnjih sej mirovnega odseka zbornice je govoril finančni minister o gospodarskih pogojih mirovne pogodbe in cenil skupni dolg Nemčije, ki ga mora plačati zaveznikom na 1000 milijard. Ker pa se tolika svota mora poplačati samo v obrokih in se mora obrestovati s 5% obrestmi, bo morala plačati Nemčija v 75 letih 2000 milijard. Alliranci so prepričani, da tolike svote ne more plačati nobena dežela. Svota, ki bi se v resnici zahtevala, se z ozirom na sedanje povišanje vseh cen ne more preceiniti ter se bo ugotovila šele 21. maja 1921.

Nemška narodna skupščina.

LDU. Weimar, 31. (DunkU.) Pri splošnem poimenskem glasovanju o ustavi je bilo razmerje glasov 262 proti 75. En glas ni bil oddan. Proti so glasovali: Nemškonnarodna ljudska stranka, nemška ljudska stranka in neodvisni socialni demokratje.

Francija se še vedno oborožuje.

»Daily Mail« poroča, da je narodna francoska vlada za več kot 100 milijonov frankov vojnega materiala, kakor: oklopne vozove, topove in letala. Iniciativo k temu je dal baje maršal Foch, ki pravi, da je treba venomer misliti na možnost nove vojske. (Lepa reč. Se ene vojne niso končali, pa že na drugo mislijo! Sicer pa mi vemo, kakšna vojska bo prihodnja.)

Stroški svetovne vojne.

LDU. Pariz, 31. (ČTU.) »Echo de Paris« poroča: Finančni minister Klotz je naznanil v zborniški komisiji za mirovne pogodbe, da so znašali skupni stroški za vojno 1.005 milijard frankov, in sicer pri zaveznikih 700 milijard, pri centralnih državah pa 305 milijard.

Oklic Bele Kuna.

LDU. Budimpešta, 31. (DunkU.) Ogrski dopisni urad poroča: Ljudski poveljenik za zunanje stvari Bela Kun je izdal oklic: »Vsem!«, v katerem pravi: Da opravičijo blokado stradanja proti sovjetu, pravijo ententni imperijalisti, da nismo držali pogojev premirja. Ugotavljamo, da ta očitania ne odgovarjajo resnici. Ponovno smo pozvali entento, naj natančno označi kje in kdaj smo se pregrešili proti pogojem premirja, na svoja vprašanja pa nismo dobili odgovora. Izjavljamo, da nismo bili mi, marveč da je bila ententa ona, ki je teptala pogoje premirja. Dne 13. novembra 1918 je bilo dogovorjeno, da bo demarkacijska črta proti Rumunji zasedla ozemlje do Tise. Pogoji premirja z nobeno besedo ne omejujejo Donave in Ipole, kot demarkacijsko črto, vendar pa so Čehi zasedli to črto. Pogoji premirja izjavljajo izrecno, da bo uprava zasedenega ozemlja ostala v naših rokah, kljub temu pa so nam povsod upravo siloma odvzeli in končno se še vsak spominja, da je bilo ravno kršenje pogojev premirja po polkovniku Vyxa neposredni povod dogodka, ki so dovedli do ustanovitve sovjetske republike.

To, da smo baje kršili pogoje premirja, nima v resnici ničesar opraviti s postopanjem entente. Ententa hoče kaznovati ogrski proletarijat, ker se je držnil otrebi verig svojih izkoriščevalcev in ker noče trpeti, da bi plemiči in kapitalisti, ki so vrgli narod v sedanjo vojno bedo, vrnili se in zopet vzpostavili režim

hlapčevanja. Vztrajati hočemo v svojem revolucionarnem boju in smo prepričani, da ententa ne bo dosegla svojega cilja. Uverjeni smo, da bo delavstvo ententnih dežel imelo moč, da bo napravilo konec naše stradalne blokade.

Le tako naprej.

Število nezaposlenih v Ljubljani narašča od dneva do dneva, in 2 njimi beda v delavskih družinah. Da se število teh nesrečnežev še poveča, je intendanca »dravske divizije« odpustila nad 100 civilnih delavcev iz vojaškega oskrbovališča. Odpustiti so jih brez odgovodi. Delavci so proti takemu ravnanju protestirali in sodrug Petejan je večeraj dopoldne pri intendanci interveniral zaradi nenadnega odpusta.

Poveljnik tega oddelka je sodr. Petejanu sporočil, da je že odredil, da se jih zopet sprejme za štirinajst dni v delo. Delavci niso hoteli tega sprejeti, ker so bili odpušteni brez odgovodi ter zahtevajo, da se jim plača 14 dni, k čemur imajo v zmlslo obrtnega zakona pravico. Točko za danes. O poteku bomo še poročali.

Ob tej priliki treba omeniti, da je glede civilnih delavcev v vojaških obratih sodrug Petejan interveniral pri vrhovni komandi v Belgradu in pri vojnem ministru, kjer je dobil ytis, da namerava vrhovna komanda odpustiti vse civilne delavce iz vojaških obratov, ker stoji na stališču, da morajo vsa vojaška dela opravljati volaki sami. Koliko se to tendenco da opravičevati z vojaškega in državnega stališča, o tem ne bomo danes razpravljali. Izjaviti pa moramo, da je ta eksperiment ob sedanjem kritičnem času prav neumestno.

Del teh delavcev je bilo po več let uposlenih v teli obratih in sedaj ob času najhujše nezaposlenosti, zlasti v pekovski obrti, se jih pa odpusti in s tem poveča število nezaposlenih in nezadovoljnih.

Tudi o vedenju raznih častnikov napram civilnim delavcem bomo ob priliki še govorili, ker hočemo, da bodo naši delavci enakopravni med enakopravnimi.

Kriza v belgajski vladi.

Neizogibna je bila kriza v vladi v Belgradu. Pričakovani smo je že dolgo, zakaj pot, po kateri je hodila Protičeva vlada, mora dovesti do krize. Stranke so prepričane, da je sestava nove vlade, če hoče ohraniti vpliv na razvoj državne misli, mogoča le potom koalicijske. Ni pa še gotovo, kako se konsolidirajo stranke. Najbrže se vsemogočna JDS razcepi ter pride pri sestavi nove vlade v poštev del te stranke. Dr. Korošec izjavlja, da vstopi v vlado le en član njegovega kluba, če prevzamejo vlado radikalci, če pa jo prevzamejo demokrati, vstopi tudi sam v vlado. Proti kakšnemu radikalizmu je dr. Korošec, ni prav jasno, tudi pa ni upati, da bi demokrati v katerem drugem pogledu kakor v ustavnih vprašanjih ter v strplivosti bili znošnejši nego je bila dosežanja vlada. Struja, ki utegne priti na krmišo, utegne biti tolerantnejša glede na obstoječe razmere, nikakor pa ne bo trpela, da bi se vladalo v kulturno svobodomiselnosti smeri. Tu najbrže tudi tiče pravi vzrok Protičeve demisije. Protič je absolutist

in ker je hotel uveljaviti svoja liberalna načela tudi v omenjeni smeri, je moral oditi. Delavstvo ne žališe za njim, a kulturno bo nova vlada reakcijskega narava kakor vse kaže.

LDU. Beograd, 1. »Epoha« piše: Kriza je neprestano v stagnaciji. Odnosi so napeti in vlada nenavadno nerazpoložena zaradi odhoda ministrskega predsednika Protiča v Zagreb. V političnih krogih vlada velika nervoznost in nezadovoljnost zaradi neresenja krize. V krogih današnje opozicije vlada prepričanje, da radikalci ne mislijo preiti v opozicijo, kakor se je govorilo v radikalnih krogih. O osebnih vprašanjih se ni še ničesar govorilo.

LDU. Belgrad, 1. Današnja »Pravda« piše: Skupina dr. Korošca kakor tudi neodvisni radikalci in predsedstvo parlamenta smatrajo, da je treba zopet sestaviti koalicijsko vlado. To je pa nemogoče, če bi ostal g. Protič še nadalje v vladi. Demokrati bi odšli v tem slučaju v opozicijo. Če bi vlada radikalna, bi dr. Korošec delegiral v vlado samo enega člana svojega kluba. Če bi pa bila poverjena sestava vlade demokratom, bi tudi sam stopil v vlado.

Usmrtitev dveh vojakov v Mariboru.

V Mariboru sta bila ustreljena vojaka Podgubevšek in Toplak zaradi znane pobune. Kakor naknadno poročajo iz Maribora, upor ni bil naperjen ne »proti državi« in ni imel nikakršnega znaka »zarote«, marveč je nastalo nezadovoljstvo izključno le zaradi obnašanja predstojnikov. Če so ta poročila resnična, potem smo imeli popolnoma prav, ko smo trdili, da je šlo v tem primeru le za disciplinarno kazen zaradi kršitve pokorščine. Vse tiste dolžive glede veleizdaje in glede »boljševizma«, ki so se očitale žrtvama in vojaštvu po slovenskem časopisu, so žaljiva obrekovanja, ki označujejo moralno kvaliteto sfere v naši državi.

Anton Lajovic:

Naša kultura in naša politika.

Naša centralna vlada namerava, kakor je bilo pred kratkim razvideti iz notic v listih, izdati za celo državo veljavno novo avtorsko pravo.

Pri danih razmerah je brezdvomno, da bo to avtorsko pravo, če postane zakon, ostalo za dolgo vrsto let v veljavi in ga z ozirom na preobilico drugih nujnih državnih nalog ne bo mogoče po potrebah izpreminjati.

Zato pa je nujno potrebno, da se novi zakonski načrt, predno se predloži zakonodajnim organom, da v pretres onim, katerih se v prvi vrsti tiče, namreč ustvarjajočim umetnikom. Ti morajo dobiti priliko, da povedo vse, kar jih je težilo in oviralo pri dosedanjem pravnem stanju.

Ne dvomim, da se vse naše politične stranke zavedajo važnosti kulturnega razvoja narodovega. Dasi se pretežni del političnega delovanja strank obrača na zadovoljitev gospodarskih potreb naroda, torej onih potreb, ki omogočajo narodu njegov fizični obstoj, vendar mislim, da se ne da prezreti, da samo fizični obstoj ni nobenemu narodu zadnji in edini cilj njegovega življenja, temveč da je le baza za čim močnejši

svoja prava čustva; razodevala je strah ob misli, da se ne bi v njenem možu vzbudil krotilec. Ko sem se zopet osvestil, sem opazil, da se je Marija izraz izpremenil. Pozorno sem jo opazoval in odkril, da si je dala vstaviti tufe zobe, kot so jo napravili mlajši nego prej. Izvestne podrobnosti v njenem obličju so izdajale izrazito željo, da bi ugajala. To je dražilo mojo pozornost. Iskal sem in našel mlado tulo deklaro, ki ji je bilo jedva štirinajst let, s katero je Marija sklenila tesno prijateljstvo. Poljubljali ste se med sabo, hodili vkup na izprehod in se skupaj kopali...

Ničesar drugega mi ni preostajalo, kot da takoj zbežim s svojo družino. V. Stanovali smo tedaj na bregu vierwald-stättskega jezera v neki nemški penziji. Takrat se je zgodil nov slučaj in sicer eden najopasnějšíh. V hiši je stanoval mlad poročnik. Marija mu je dvorila in kegljala z njim; ko sem jaz delal, se je ona melanholično izprehajala po vrtu. Nekoč pri mizi se mi je zdelo, da vidim, kako sta oba izmenjavala nežne poglede, ki niso bili spremljeni z besedami. Bilo je, kot da se ljubita z očmi. Hotel sem jo takoj preizkusiti. Hipoma sem stegnil svojo glavo med njuni in ostro premeril svojo ženo. Da bi mi zmešala sled, je šla počasi s svojim pogledom preko poročnikovih senc in se ozirala na tapete na

steni, kjer je visel plakat pivovarne. V svoji zmedbi si je skušala pomagati s tem-le brezmišelnim domislekom: — Je-li to nova pivovarna? — Da... ampak nikar ne misli, da me spraviš na napačno sled, sem ji odgovoril. Kot da sem potegnil za zanjko, je sklonila vrat in preplašeno obmolnila. Dva večera za tem se je izgovarjala z utrujenostjo, poljubila me in odšla v svojo sobo. Legel sem v posteljo, bral in nato zaspal. Nenadoma sem planil iz spanja. V salonu je igral nekdo klavir, nato je bilo slišati petje: Marijin glas. Vstal sem in naročil služkinji, naj gre takoj k moji ženi: — Recite moji ženi, naj se nikar ne pusti čakati; drugače pridem sam in sicer s palico, da jo naučim manir in ji javno navijem uro. Marija je takoj prišla gori; sramovala se je in se delala nedolžno, vprašujoč me, čemu ji pošiljam tako čudna naročila; čemu ji prepovedujem, ostati med tuji, čeprav so navzoče še druge ženske. — Ne razburja me to, marveč tvoja zahrbtnost, s katero me goniš iz salona, ako hočeš ostati sama tam! — Ako vztrajaš na tem, dobro, potem grem spat. Ta odkritosrečnost, ta nenadna podložnost!... Kaj se je zgodilo? Jeseni je sledila snežna, mrka, samotna zima. Ostali smo sami, poslednji gostje skrom-

ne penzije. Vseled mraza smo obedovali v veliki skupni dvorani restavracije.

Neko jutro pri zajutru je sedel mož krepke postave, precej čeden dečko, ki je bil po zunanosti sodeč kak sluga, k eni izmed miz in naročil kozarec vina.

Zvesta svojim prostim navadam, je Marija pozorno opazovala soseda pri mizi, merila njegovo telo in se izgubljala v sanjarijah.

Ost se je zopet oddaljil, očividno zmeden vsled te pozornosti, s katero se je čutil počaščenega, kot se je zdelo.

— Krasen mož! je rekla Marija, obrnivši se k gostilničarju.

— BH je moj prejšnji vratar! je odgovoril ta.

— Res? Zal človek je videti; prav nenavaden za svoj poklic! Resnično, krasen mož! In na dolgo in široko se je spuščala v podrobnosti in slavila možko lepoto z izrazi, ki so presenečali gostilničarja.

Naslednji dan je sedel tisti eks-vratar že na svojem mestu, ko sva stopila v dvorano. Ves nagizdan, v prazniški obleki, glavo in brado lepo počesano, je bil videti, kot da so ga že obvestili o tej njegovi zmagi. Potem ko naju je pozdravil, nakar mu je moja žena odgovorila z gracioznim odzdravom, se je pričel kosatiti in stezati, kot da je kak Napoleon!

Naslednji dan se je vrnil, trdno odločen, da otvori ogenj. Z okusom vratarja je pričel galanten pomenek, kakršen je v navadi pri

vijodu vrat. Obrnil se je naravnost k moji ženi, ne da bi se zadrževal pri tistem običajnem triku, s katerim se hoče predvsem možu nekaj natvegati.

Človek bi ne verjel! Toda kar sem zvedel, je bilo, da Marija v navzočnosti svojega moža in svojih otrok prično čisto mirno živahen pomenek.

Se enkrat sem poskusil, da ji odprem oči, prosič jo, naj varuje svoje dobro ime. Prejel pa sem samo njen običajni odgovor, »da imam umazano fantazijo«.

Drug Apolon je prispel na pomoč. To je bil vaški trgovec s tobakom, čokati človek, pri katerem je kupovala Marija razne drobnarije. Lokavejši nego tisti vratar, je skušal, pridobiti mene; tudi je bil mnogo podjetnejši. Ob prvem srečanju je že pogledal Mariji predrzno v obraz in je glasno zaklical gostilničarju:

— Lepa familija! Marijino srce se je vžgalo in ta razboritež je prihajal vsak dan.

Nek večer je bil pital in zato predrznejši. Približal se je Mariji, ko smo igrali neko igro, in jo je prosil, naj mu razloži pravila te igre. Ko sem ga na kolikor mogoče uljuden način opozoril, je sedel možakar na svoje prejšnje mesto. Čustvenejša nego jaz, je menila Marija, da je dozna »razžaljenemu« zadoščanja; okrenila se je k njemu z vprašanjem, ki ji je prišlo pravkar na um:

(Dalje prihi.)

razvoj narodovili duševni sil, torej za razvoj narodove duševne kulture.

Le narodova duševna kultura je ono, kar pusti takorekoč večne sledove v človeštvu za seboj, četudi narod sam po večstoletnem bitju izgine iz zgodovine.

Ena izmed glavnih sil, ki narodu tvorijo nove kulturne vrednote, pa so narodovi umetniki v svoji celoti. Če je njim zagotovljena možnost dobrega prosperanja s tem, da jim je zagotovljena primerna eksistenca, zagotovljen je v enaki meri razvoj narodovi kulturi.

Misliti pa, da je za osiguranje materialne eksistence umetnikov nezadostno sredstvo, če država tu in tam enemu ali drugemu umetniku da višjo ali nižjo podporo ali pa tuintam kako naročilo. Mnogo važnejše je, da vlada ustvari tako pravno stanje, da bo umetniku za njegovo delo zagotovljeno primerno plačilo in da umetnika ne bo mogoče izkoristiti več na tak neverjeten način, kakor se je dogodevalo doslej.

Misliti, da ni neznan, da imajo najmanj talenta spraviti svoje stvari dobro v denar, ravno oni umetniki, ki proizvajajo najlepše in najdragocenejše umotvore, zakaj njihovo mišljenje je stalno usmerjeno na vse drugo kot na kupčijo.

Iz krogov naših umetnikov vem, da so bili mnogi izmed njih pri dosedanjih pravnih razmerah silno izkoriščani, da je ob njihovem delu založniki ali pa oni, ki je samo v komišli n. pr. knjigo prodal, da se celo stavec, ki je njihovo knjigo stavil, neprimerno več zaslužil, kakor avtor stvaritelj sam.

Zadnja avstrijska novela občega državljankega zakonika je prinesla nekaj malega novih določb, ki pomenijo nekako malo zaščito avtorjev. Toda to je še dosti premalo.

Gotovno nikjer drugje ni toliko gospodarske neizkušenosti in lahkomiselnosti, kakor v krogih umetnikov.

Iskati bo torej treba vseh mogočih novih kavl, da se prepreči izkoriščanje umetniških proizvodov in njihovih avtorjev.

Kako se bodo našle primerne oblike, to je stvar zakonodajne tehtnice.

Opozoriti pa bi hotel že sedaj na neko principijelno vprašanje.

Dosedaj je avtorsko pravo šteto umetniške proizvode in avtorje le iz nekega zasebnopravnega stališča. Treba pa je povdariti, da umetniški proizvodi ni smeti gledati s stališča kot da je njihova pravna osoda samo stvar avtorja in njegovih pravnih naslednikov.

Nasprotno! Vsako umetniško delo projicirano v realnost, postane kamen v stavbi narodove duševne kulture, sila, ki pušča v duševnem narodovem življenju svoje kroge in katere narod v svojem duševnem razvoju ne more več pogrešati.

Vsako umetniško delo naredovega umetnika je torej v tem zmislu narodova in zato javna zadeva.

To naziranje, če si ga osvoji zakonodajalec, mora imeti za posledico dalekosežne izpremembe v avtorskem pravu. In ne samo v tem pravu!

Z ozirom na odločilni pomen avtorskega prava za naš kulturni razvoj je pač dolžnost celoga našega zastopništva v Narodnem predstavništvu, zvezana s težko odgovornostjo, da pazijo na to, da avtorsko pravo ne postane preje zakon, predno niso njegovega načrta temeljito premetli prizadeti umetniški krogi.

Dnevne vesti.

Južna železnica.

Z ozirom na spremenjeno državno-pravno razmerje je upravni svet južne železnice pod predsedstvom sekcijskega načelnika dr. Weeberja v svoji seji dne 24. julija t. l. sklenil, da se ustanovi s 1. avgustom t. l. za progo južne železnice v območju kraljevskega SHS obratno ravnateljstvo s sedežem v Ljubljani, za progo južne železnice v Nemški Avstriji pa obratno ravnateljstvo s sedežem na Dunaju.

Obenem se je sklenila sledeča sprememba službene organizacije generalnega ravnateljstva:

Za generalnega ravnatelja je imenovan sedanji vodja generalnega ravnateljstva dr. Gustav Fall; za namestnika generalnega ravnatelja, in sicer za komercialno službo ravnatelj Karol Höchsmann, za finančno službo ravnatelj dr. Rihard Mühl, za tehnično službo ravnatelj inž. Maks Formacher.

Za obratnega ravnatelja obratnega ravnateljstva Ljubljana se imenuje višji nadzornik Viktor Bračič, za namestnika obratnega ravnatelja centralni nadzornik Andrej Vrečko.

Za načelnika oddelkov so imenovani: za tehnični inž. dr. Aleks. Fatur za upravni inž. Arko za finančni, Alojzij Pregelj za prometni, inž. Ignac Šega za strojni, inž. Matko Schmeier za stavbeni oddelke.

Za obratnega ravnatelja obratnega ravnateljstva Dunaj se imenuje inž. Guido Pfeiffer, njegovi namestniki so: za tehnično službo ravnatelj inž. Jožef Podhaysky, za administrativno službo ravnatelj dr. Fr. Ks. Höchsmann.

Ujetniki na Francoskem.

Na Francoskem se nahaja še približno 4000 bivših a. o. ujetnikov jugoslovanske narodnosti, ki so bili še maja meseca t. l. zbrani pri Marselju in pri Lionu, da se jih odpošlje v domovino. Vsled velike krize v transportnih sredstvih, ki je tudi na Francoskem zelo občutljiva, žalibog ni bilo do sedaj mogoče teh revežev odpraviti, akoravno sta naše poslanstvo in naša vojaška mislija v Parizu storila že vse mogoče kerake.

Naša delegacija na mir. konferenci je sklenila odposlati nekaj svojih članov v ta taborišča, da se na licu mesta obvestijo o tamošnjih razmerah. Poročilo te misije žalibog ni bilo povsem zadovoljivo. Francoske vojne oblasti postopajo z našimi ljudmi še vedno kakor z nevarnimi vojnimi ujetniki in jih kot take najstrožje stražijo. Hrana je slaba, a určesa mnogo. Posebno se pritožujejo, da dobivajo le redkokdaj pisma iz domovine in da se jim ne dovoljujejo nikakoli svobodno gibanje.

In vendar so ti ljudje z velikim zadovoljstvom sprejemali informacije o preobratu v domovini. Na podlagi tega poročila se je delegacija brzojavno obrnila v London, kjer se ravno te dni bavi neka konferenca z vprašanjem začasne razdelitve razpoložljivih ladij. Upanje je torej, da se tudi ti nesrečniki v kratkem vrnejo v osvobodeno domovino.

Drobno.

— **Železniška zveza Celovec-Beljak** in Celovec-St. Vid se odprla zopet s 1. avgustom t. l.

— **Brezplačna vožnja vojnim invalidom.** Vojnim invalidom je dovoljeno, da morejo potovati brezplačno po vsi kraljevini. Železniške postaje jim bodo izdajale brezplačne vozne listke, ki se postavijo v račun ministrstvu za socialno politiko.

— **Vrtna veselica.** Strokovna organizacija kovinarjev in sor. strok. podružnica Dobrava, priredi dne 10. avgusta t. l. na Dobravi pri Jesenicah v »Hotelu Stof« veliko vrtno in plesno veselico s šaljivo pošto. Čisti dobiček je namenjen skladi delavske knjižnice. V slučaju slabega vremena, se vrši veselica v notranjih prostorih. — Vse bratske organizacije se vabijo, da se prireditve v največjem številu udeležijo. Vstopnina 2 K za osebo. — Odbor!

— **Akad. ferijalno društvo »Prosveta«** je bilo leta 1914. potom avstrijske policijske naredbe ukinjeno in je bilo delovanje društva med vojno nemogoče. Prosimo vse tovariše akademike, ki hočejo sodelovati pri »Prosveti«, da se sestanijo v torek 5. avgusta ob 10. zjutraj v bivših prostorih »Prosvete« v Mestnem domu, I. nadst. desni takt. — Predsedništvo »Prosvete«.

— **Odobrova seja Narodne Galerije** se vrši v torek 5. avgusta ob pol šestih v posvetovalnici magistrata. Odborniki se prosijo, da se seje zanesljivo udeležijo.

— **Stanovanjski akcijski odbor** sklicuje za ponedeljek dne 4. avgusta 1919, ob 20. uri važno sejo v občinskem prostoru (deklški licej, Bleiweisova cesta 23, Boltar.)

— **Vlomilci po poklicu.** Kakor uže poročano, je v soboto aretovala policija nekega Josip Solarija iz Bizovika, ki ga je zasačila baš, ko je kradel v Götzeljeve trgovini na Mestnem trgu. Par ur pozneje je v Nunski ulici nato aretovala nekega Josipa Klobasa, pri katerem se je tudi našlo nekaj Götzeljeve obleke, v nedeljo popoldan pa je tudi bil aretovan še tretji neki Josip Žerjal, nevaren lastnini do skrajnosti. Bili so to vsi trije vlomilci po poklicu, ki so živeli sploh od tatvine in imajo še marsikaj na vesti. Najnevarnejši je pač Žerjal, ki je bil s svojima tovarišema znan le pod imenom »Tonček« po nekot pa se je imenoval »Maris«. Svoječasno je bil Žerjal že aretovan, ko je bil osumljen rop v Hradeckega vasi. Tedaj se mu je posrečilo, se izmuzniti iz zanke. Za sedaj pa je priznal tako vlom Götzeljevo trgovino kot vlom v plesarsko delavnico Tomaža Briceja na Dunajski cesti 8. V petek ponoči pa so pač imeli smolo. Dočim jih je pri Götzelju zalotila policija in jim zmešala načrt, je padla Klobasu pri Briceju blagajna na nogo in ga poškodovala na

nogi. Pozneje pa je Klobas skočil bežec iz strehe na Frančevo nabrežje in tamkaj si je zvil roko. Kolikor se je že doslej dognalo, so fantje živeli zelo nobel. Vozili so se z izvoščeki in hodili na zabavo z ljubkami v Karlovec, kamor so se peljali v 2. razredu, tam pa ložirali v hotelu, tu dobro pili in jedli. Sedaj pa se jim je hrana precej izpremenila in da ne bo to trajalo dolgo, zato bo skrbelo sodišče, kamor so se sedaj oddali v zapore. Pri Götzelju so napravili baje okoli 5000 kron škode.

— **Filatelistični klub za Slovenijo** v Ljubljani. Klubovi sestanki se ne bodo vršili več v sobotah, ampak vsako drugo sredo. Prihodnji sestanek bo v sredo dne 6. avgusta t. l. ob 20. uri v gostilni pri »Mraku« Rimska cesta. Odbor.

— **Policija je prišla nekega Franceta Sestrana** radi tega, ker je došil 6tim Amerikancem, vračajočim se domov v zasedeno ozemlje po pravil oziroma bolje povedano po trdil njih potne liste, tako, da je prilepil n. pr. napis »Kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev« tako, da se je potem le še čitalo »Kraljestvo Srbov«. Ker bi znalo to škodovati ugledu naše države in pa, ker bi se te potne liste morda celo izrabilo v gotove agitacijske svrhe itd., ter ker je potvoril Sestrana znova listine, se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

— **Gradba belgrajskega novega dvora.** Dela pri grajenju novega dvora brzo napredujejo. Zgradba bo gotova do 1. novembra in se tedaj dvor preseli v novo poslopje.

— **Kako se vlada »komunistični«** potom ubrani železničarskih muh.

Res! Komunistem so zadnja vrata, skozi katera nide železničarski minister pred železničarskimi muhami. Sicer komizma najbrže prav ne razume in ga celo sovraži, vendar pa je pokazal, da mu je njegov »Komunist« otok, na katerega se lahko vsak čas reši pred poplavo papirja in spomenic železničarskih zahtev.

Oh, kako so bili naivni tisti možakarji, ki so tega pospeševalca »komunizma« nadlegovali s papirji in lestvicami in roki, pa da niso spoznali (in še celo kot socialisti) njegovih imenitnih načrtov rešitve železničarskih »križ«! Kako so bili omejeni tudi tisti, ki so o teh stvareh toliko pisali! — Kako pomiljevanja vredni oni, ki so se ves čas zavzemali za odpravo draginje! In še celo danes se dobe nekateri, ki si še vedno belijo glave z odpravo draginje, oziroma z izboljšanjem plač ali pa celo še za ureditev železničarskega prometa.

S strahom je začetkoma gledal minister železnice, kako se udeležuje njegov »komunizem« na železniških progah. Bal se je namreč, da ga zaloti pri tej velezdaji meščanskih nazorov minister za prehrano. Njegov »komunizem« namreč ima to napako, da škoduje, trgovcem sicer ne toliko, pač pa drugim stanovom — pri prehrani. Ali kaj tol! Glavno je, da se je vsaj na Hrvaškem in tam doli rešil neznošnih železničarskih muh. Poleg tega se lahko tudi pritožimo omeji, da kapitalistom — trgovcem ni treba pri takem »komunizmu« utrpeti prav nobene proletarske diktature. Kako idilično se ta »komunizem« izvršuje in kako se je vkoreninil! Celo bolj, kot oni Bele Kuna! To se ve, da se oba v enem strinjata: v tem namreč, da morajo kapitalisti — trgovci z denarjem ven in ga razdeliti med delavce.

Poglejte samo tole sličico iz bodoče Hrvatske, kjer vlada veliko zadovoljstvo, čeprav železničar tudi tu ne more živeti s štirimi kronami na dan, ali faktično si jih že lahko dobi več, če ni slučajno kak tujec iz Ljubljane. Za tega namreč »nema para«.

Evo vam! Na postajo pride trgovec. Vidi se mu, da se boji, da ne bi mogel izvoziti kupljenega blaga, ker bi se mu sicer pokvarilo. Brž leti k skladiščnemu mojstru po vozove. Ali ta pravi: »Zalibože, nema ih!« Trgovec ga potrpi po rami in mu brž stisne par »svetnikov« v roke. In vozovi so tu. — Zdaj pa ni delavcev! No, za te je treba že nekaj manjše število onih »svetnikov« in blago je naloženo. Zdaj pa pridejo na vrsto še postajni mojster, vsi premikači in ogibalni čuvaji in kaj še? Jej, stroja ni, ki bi premikal! Brž v kurilnico. Kaj je?

— **Nema stroja.** — **»Zašto?«** — **»Ima popravila.«** — **»Čujte! Imam svetnikov...«** — **»Dobro, oče doči.«** — No, hvala Bogu, sedaj je tudi strojevodja, kurjač in strojni mojster odpravljen.

Ali sedaj pridejo na vrsto papirji in računi, ki jih je treba oddati v prometno pisarno. Tu je še doma 14 Wilsonovih točk — predvsem samoodločba in svoboda. Carobno! Vozovi se žal ne morejo priklopiti vaku, ker ima vlak predpisano težino. — **»Ne ide. Inamo druga nujna odprava.«** — **»Nebodi len, trgovec vzame iz denarnice par »višjih svetnikov« in mu jih stisne.«** — **»Sto vi mislite? Odstranite to! Ja sam dostojen.«** — **»Izpodletelo je! Kaj zdaj?«** — **»Na peronu k sreči sreča »ubogi« trgovec prebrisanega žida.«** — **»Sto je? Noče? Koliko ste mu hteli podariti?«** — **»Pet »višjih.«** — **»Dajte meni sedam, ja vam ču narediti.«** — **»Res. Žid gre k postajenačelniku, mu da pet »višjih«, dva pa obdrži sam. Da pa bi stvar ne izgledala kot podkupljenje, pride službujoči »činovnik.«** — **»Šta je sa onima vagonima?«** — **»Jih boste priklopili.«** — **»Ne ide.«** — **»Evo, zopet je treba dati »svetnike« in stvar je, hvala bogu, rešena. Vozovi so priklopljeni.«**

Kar preteče drug trgovec (na Hrvaškem jih je namreč dosti) k postajenačelniku:

»Gospodine glavar, ja imam pet vozi, tu vam deset.«

»Dobro. Idite k činovniku, da ih priklopi.«

»Gospodine gazda, evo vam ih pet, pa mi napravite uslugu in mi priklopite moje vozove; baš je vlak gotov.«

»Halo! Postajni nadziralci. Ovdje imam pet voza, onih šest od prije odbacnite vanka, te priklopite ovih pet.«

»Kizmet, kizmet!« — vpije »ubogi« trgovec. »Zašto odstavite moje vagon? Pokvari se mi živeži!« — Činovnik si ne dela skrbi in mu odvrne: »Ja ne mogu nista okrenuti, zašto onaj transport mora da odide.«

Ves pobij, da mu je tak »komunizem« pobral zadnji ficek iz žepa, se odpravi trgovec s kletvico na ustih. Ali kaj pomagajo kletvice. »Komunizem« daje tudi njegov živ vež vsem raznim poklicanim na razpolago in kapitalist je rešen vseh skrbi.

Ali tudi za onih pet vagonov je treba stroja, ki jih pripne k vlakom. Ker ga zopet »nema«, ga pričarajo iz kurilnice — »svetniki«. Na prihodnji postaji pride strojevodja k vlakovodji: »Stroj je pokvarjen. Ne mogu to veliku težinu voziti napred.« Dobro. Onih pet vozov se odstavi. Da se to ne zgodi, pride trgovec in zopet naredi čudež s svojim žepom pri vlakovodji, strojevodji in pri kurjaču. Tako pridemo do kake predpostavke. Tu se vozove zopet premika na razne proge. Da ne izostanejo, treba je zopet »svetnikov«.

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

prometno pisarno. Tu je še doma 14 Wilsonovih točk — predvsem samoodločba in svoboda. Carobno! Vozovi se žal ne morejo priklopiti vaku, ker ima vlak predpisano težino. — **»Ne ide. Inamo druga nujna odprava.«** — **»Nebodi len, trgovec vzame iz denarnice par »višjih svetnikov« in mu jih stisne.«** — **»Sto vi mislite? Odstranite to! Ja sam dostojen.«** — **»Izpodletelo je! Kaj zdaj?«** — **»Na peronu k sreči sreča »ubogi« trgovec prebrisanega žida.«** — **»Sto je? Noče? Koliko ste mu hteli podariti?«** — **»Pet »višjih.«** — **»Dajte meni sedam, ja vam ču narediti.«** — **»Res. Žid gre k postajenačelniku, mu da pet »višjih«, dva pa obdrži sam. Da pa bi stvar ne izgledala kot podkupljenje, pride službujoči »činovnik.«** — **»Šta je sa onima vagonima?«** — **»Jih boste priklopili.«** — **»Ne ide.«** — **»Evo, zopet je treba dati »svetnike« in stvar je, hvala bogu, rešena. Vozovi so priklopljeni.«**

Kar preteče drug trgovec (na Hrvaškem jih je namreč dosti) k postajenačelniku:

»Gospodine glavar, ja imam pet vozi, tu vam deset.«

»Dobro. Idite k činovniku, da ih priklopi.«

»Gospodine gazda, evo vam ih pet, pa mi napravite uslugu in mi priklopite moje vozove; baš je vlak gotov.«

»Halo! Postajni nadziralci. Ovdje imam pet voza, onih šest od prije odbacnite vanka, te priklopite ovih pet.«

»Kizmet, kizmet!« — vpije »ubogi« trgovec. »Zašto odstavite moje vagon? Pokvari se mi živeži!« — Činovnik si ne dela skrbi in mu odvrne: »Ja ne mogu nista okrenuti, zašto onaj transport mora da odide.«

Ves pobij, da mu je tak »komunizem« pobral zadnji ficek iz žepa, se odpravi trgovec s kletvico na ustih. Ali kaj pomagajo kletvice. »Komunizem« daje tudi njegov živ vež vsem raznim poklicanim na razpolago in kapitalist je rešen vseh skrbi.

Ali tudi za onih pet vagonov je treba stroja, ki jih pripne k vlakom. Ker ga zopet »nema«, ga pričarajo iz kurilnice — »svetniki«. Na prihodnji postaji pride strojevodja k vlakovodji: »Stroj je pokvarjen. Ne mogu to veliku težinu voziti napred.« Dobro. Onih pet vozov se odstavi. Da se to ne zgodi, pride trgovec in zopet naredi čudež s svojim žepom pri vlakovodji, strojevodji in pri kurjaču. Tako pridemo do kake predpostavke. Tu se vozove zopet premika na razne proge. Da ne izostanejo, treba je zopet »svetnikov«.

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izključivši celo trgovcev — kapitalistov, ki si sami znajo izgube popraviti...

Ali nam ni ta ministrov »komunizem« vstvaril lepe svobode in samoodločbe, ki jo nam v Parizu odrekajo? Svobode v našem preživljanju? — In vlada bo vesela, da uživa ljudstvo tako svobodo ne izkl

je izšla v komisijiski založbi L. Schwenkmarja ter velja 3 K 60 vin. in 10% draginskih pribitka, po pošti 4 K 20 vin.

Umetniška turneja. Člani slovenskega narodnega gledališča pod vodstvom režiserja Bratine nadaljujejo svoja gostovanja po naslednjih Stajerskih mestih: 4. avgusta v Rogaschi Slatini, 5. avgusta v Radgoni in 6. avgusta v Ljutomeru, in sicer s Strindbergovim »Upnikom« in Čehovim »Medvedom«.

»Preporoda«. Izšla je druga in tretja številka te dijaške revije s prav zanimivo, poučno vsebino. Cena revije je K 3.—, za dijaške K 2.—. V zalogi je pri Tiskovni družbi, Ljubljana, Sodna ul. št. 6, kjer je dobiti tudi še prvo številko (za nedijake K 2, za dijaške K 1.50). Reflektanti z dežele naj pošljejo denar vnaprej.

Slikarska akademija v Beogradu. Meseca avgusta se odpre v Beogradu slikarska akademija, ki jo bo vodila država. V ministristvu za proročje se dela na ustroju te akademije.

Iz Slovenije.

Tržič.

Gonja proti socializmom se je začela na celi črti. Ako greš v nedeljo v cerkev, ne slišiš drugega, kot edino zabavljanje zoper socialiste. Naša prižnica postaja politični oder. Po tovarnah se pa iz same strahotne nerazumevanja nad delavci kriči in jih zmerja. Meče se jih celo kar na tucate iz tovarne. Človek strmi, ko opazuje te dogodke. Strah pred socializmi meša glavo vsem in klerikalnim voditeljem nemščurjem, tako, da se spozabljajo, s kom da imajo opraviti. Čuje stvari, ki jih počenja veleklrikalni gospod Gregorc, tovarnar s čevlji, ki se prav rad postavlja po trgu z debelo zlato verižico. Rdečkarje hoče spraviti iz sveta! Kaka pobožna želja! Da se mu pa to bolj sigurno posreči, je začel laziti okrog tukajšnjih tovarnarjev, brez razlike narodnosti in političnega nagnjenja s polo in pozivom na skupno delovanje proti socializmom. Torej klerikalni organizator delavstva pozivlja tovarnarja proti delavstvu! Zelo čeden delavski zastopnik in zagovornik delavskih pravic! Seveda bo postal veliko bolj navdušen, če postane občinski gospod župan! Seveda dela pri tem račun brez krčmarja. — Delavci! Glave po konci! Bodite samostojni in zavedni! Zakaj se vas preganja? Zato ker ste na pravi poti osvobodjenja izpod kapitalističnega jarma, ki vas tlačijo in mori že iz vaših otročjih let. Grozi se vam s pogubljenjem, ker prihajate do pravega in pravičnega razumevanja. Klerikalne agitacije niso drugega kot »agitacije za vzdrževanje kapitalistične strahovlade«. Hočelo vas videti ponižne in potrpežljive, katerim se ne dovoljuje nadaljne izobrazbe. Zatorej, proletarci, po poti ki vam je začrtana, pogumno naprej! Zdržite se, da vam bo mogoče odbiti napade. Pogumno in samozavestno na delo, ki vam prinese človeških pravic! Delo, ki je začelo, je pravo in dobro. To vidite že iz dejstev, da se tovarnarji združujejo v obrambo proti vam!

Predzgodovina premirja.

LDU. Nauen, 1. (Brezžično.) V četrtek je izšla nova bela knjiga nemške vlade o predzgodovini premirja. Izdajo je priredila po naročilu državnega ministrstva državna pisarna. V uvodu se navajajo dogodki, v kolikor se tičejo predzgodovinske nemške mirovne ponudbe z dne 3. oktobra in premirja z dne 11. novembra 1918. V ostalem navaja bela knjiga kronološko urejeno vse akte državne pisarne in zunanje urada, ki se tičejo teh dogodkov. Gre večinoma za zapise in protokole sej in razgovorov, ki so se vršili od srede avgusta o tem vprašanju. Dne 14. avgusta se je vršil razgovor v velikem glavnem stanu med cesarjem, prestolonaslednikom, državnim kanclerjem grofom Hertlingom, Hindenburgom, Ludendorffom, državnim tajnikom za zunanje stvari Rimtzejem, generalnim adjutantom Plessen, šefom civilnega kabineta Bergom in šefom vojaškega kabineta baronom Marschallom. Ob tej priliki so prišli do spoznanja, da se bojna volja sovražnikov Nemčije ne more zločiti z vojaškimi čini, vsled česar se mora iskati primeren trenutek za sporazum s sovražniki. Hindenburg je pri tem izrazil upanje, da se bo posrečilo ostati in franco-skim tleh in tako obdržati vpliv na entento. Vsi drugi ukrepi in dogodki se nanašajo na uspeh tega razgovora. Med tem ko sta vojno vodstvo in berlinska civilna vlada sodelovali

prvotno enotno, dokazujejo akti naraščajoči konflikt med berlinsko civilno vlado in vojnim vodstvom, ki ga je zastopal Ludendorff. Ludendorffove izjave o vojaških izgledih, ki se predstavljajo Nemčiji, niso več trdne in si deloma nasprotujejo. Ako je civilna vlada hotela vpraševati druzgo generale, je Ludendorff to odklanjal, kakor da bi se mu s tem hotela dati nezaupnica. Po drugi Wilsonovi noti za premirje z dne 15. oktobra je Ludendorff iz vojaškega ponosa hotel preklicati dosedanje korake za s.s. avijev sovražnosti. Vprašal je pri državnem vodstvu, bi li nemške mase še enkrat sodelovale do skrajnosti. V tem vidi državni tajnik Soli prelaganje odgovornosti. Izjavlja, da je razpoloženje vrhovnega vojnega vodstva slabo, ker se je vojaška moč zrušila. Sedaj pa pravi vojaško vrhovno vodstvo, da se bo vojaška moč zrušila, ako razpoloženje ne bo vztrajalo. Tega prelaganja odgovornosti ne sme pripustiti. Na to so prihajale v naslednjih oktobrskih dneh najprej Ludendorffove izjave, ki so izražale več upanja, pa bile manj določne in barvane po razpoloženju, katerim državni kancler princ Maks z ozirom na pezo dejstev ni zaupal. Ko so namignili na nevarnost, da bi sovražnik opustošil Nemčijo, je Ludendorff, zanikajoč se, odgovoril: »Tako daleč pa še nismo«. Ko je bila nemška vlada pod vplivom vrhovnega vojnega vodstva sprejela 14 točk Wilsonovih kot podlago za mirovna pogajanja in so jim bili pritrdili tudi nasprotniki Nemčije, je nemški narod smatral vojno za končano in je kljub strogosti pogojev za premirje upal, da se bodo pri sklepanju miru popolnoma nepristranski uveljavile točke Wilsonovega programa. Vsak nadaljni pozkus vojaških akcij bi bil zadel na odločen odpor pri četah samih.

Gospodarstvo.

Ustanovitev izplačevanja kuponov vseh avstrijskih obveznic in zadolžnic. Ministrstvo financ generalno ravnateljstvo državnih dolgov v Beogradu, je z odlokom z dne 25. julija 1919 broj 702 zaukazalo, da se takoj u s t a v i izplačevanje kuponov kakor tudi obresti od amortiziranih obligacij vseh predvojnih in vojnih dolgov bivše Avstro-Ogrske, dokler se ta zadeva o dolgovih mednarodno pravno ne odloči.

Devizni kurzi od 30. t. m.: Amsterdam 1472, Berlin 245.50, Curih 730 do 731.50, Kristianija 942 do 943.50, Kodanj 897 do 898.50, Stockholm 975 do 977.

To in ono.

Žena — mestna županja. V Rokycanah na Češkem je bila izvoljena za župana pristašinja čehoslovaške socialno — demokratične stranke sodružica Božena Fazlerova. Je to doslej že drugi slučaj na Češkem, da je bila izvoljena za župana žena. Prvi slučaj je bil naznanjen iz Vedomice, kjer je bila izvoljena za župano tudi socialna demokratinja. Splohi je bilo od socialno-demokratične stranke največ žena izvoljenih za občinske svetovalke.

Najnovejša poročila.

NOVA OGRSKA VLADA?

LDU. Budimpešta, 1. (OKU.) V današnji popoldanski seji budimpeštanskega centralnega delavskega sveta je revolucionarni vladajoči svet sovjetske republike podal svojo demisijo. Vlado je prevzela čisto socialistična vlada pod predsedstvom ministrskega predsednika Julija Beidla. Člani vlade so: Ministrski predsednik Beidl, notranji minister Karl Payer, vojni minister Josip Haubrich, vnaji minister Peter Agoston, naučni minister Aleksander Garbai, pravosodni minister Ernest Garamy, poljedelski minister Josip Takacs, finančni minister Mickita, minister za trgovino in obrt Anton Dovesak, minister za prehrano Fran Knittelhofer. Nova vlada je v proklamaciji izjavila, da smatra za svojo prvo nalogo vzdržanje notranjega reda in uvedbo obravnave z entento.

FRANCOSKI MINISTRSKI SVET.

LDU. Lyon, 31. (Brezžično.) V četrtek zjutraj se je sestel v elizejski palači francoski ministrski svet pod predsedstvom Poincarreja. Ministrski svet je sprejel zakonski osnutek o oficijni določitvi dne, kdaj so prenehale sovražnosti med Francijo in Nemčijo. V smislu osnutka bodo veljale sovražnosti kot ustavljene počenši od dne, ko bo v uradnem listu objavljena vest, da sta obe zbornici ratificirali mirovno pogodbo z Nemčijo, ne da bi se čakalo na sklep

miru z drugimi državami, ki so bile s Francijo v vojnem stanju. — Na predlog ministra za notranje posle je ministrski svet imenoval podpredsednika poslanske zbornice Abela za generalnega guvernerja v Alžirju. Sprejet je bil tudi predlog ministra za poljedelstvo in prehrano Noulensa, naj se potom dekreta normalizacije cene najvažnejših živil. Dalje je ministrski svet sklenil predložiti zbornici zakonsko osnovo, ki začasnno odpravlja carino na neprečiščeni in prečiščeni sladkor. Minister za javna dela Claveille je poročal o korakih, ki jih je treba storiti, da se znani projekt glede predora pod Kanalom Šimprej izvede.

NEMIRI V CHICAGU.

LDU. Amsterdam, 1. (DunKU.) »Telegraph« poroča, da se nadaljujejo nemiri zamorcev v Chicagu, da si je mobiliziranega 8000 mož vojaštva, 200 oseb so aretirali. V Chicagu ne dela noben zamorec več. Mnogo črnecv je zapustilo mesto.

IZROČITEV ZLATA V NEMŠKI AVSTRIJI.

LDU. Dunaj, 1. (DunKU.) V jutrišnji izdaji državnega zakonika bo objavljena prva izvrševalna odredba državnega urada za finance glede izročitve zlatnega denarja. V privatni posesti nahajajoči se zlati denar se mora vsaj v 4 tednih oddati na račun države. Tuzemci morajo oddati tudi svoj zlati denar, ki se nahaja v inozemstvu. Inozemci pa svoj zlati denar, ki se nahaja v tuzemstvu. Državlani francoski, britanski, italijanski in državljani Zedinjenih držav, morajo oddati le zlati denar, pridobljen po 10. juliju.

STAVKA AGNLEŠKIH REDARJEV.

LDU. Amsterdam, 1. (DunKU.) »Telegraph« javlja iz Londona, da je vrhovno vodstvo zveze policijskih uradnikov v posebni izdaji »Herald« objavilo poziv, naj vsi redarji in uradniki jetnišnic stavkajo. Ta akcija je protest proti nameri, podvreči policijske uradnike kontroli.

STANJE NEMŠKE DRŽAVNE BANKE.

LDU. Nauen, 1. (Brezžično.) Izkaz nemške državne banke kaže za tretji teden julija precejšnjo razbremenitev računov za naložene kapitalije. Ker je promet zadovoljivo absorbiral državne zakladne nakaznice, se je celokupna vsota naloženega denarja znižala za 1396.5 milijonov mark na 28.741 milijonov mark, dočim se je bančno kritje samo zase znižalo za 1410.3 milijonov na 28.589.1 milijonov mark. Na drugi strani se je vsota takozvanega tujega denarja zmanjšala v še večji meri, in sicer za 1472.1 milijonov na 8170.8 milijonov mark. Razvoj povpraševanja po plačilnih sredstvih je bil v tem tednu primeroma ugoden. Število bankovcev in blagajničnih nakaznic (Darleenskassenscheine), ki so v prometu, se je vnovič znižalo za 338.8 milijonov mark.

Aprovizacija.

Aprovizacija južne železnice bo delila od pondeljka naprej svojim od-

jemalcem novi krompir, sladkor, vžigalice, suhe hruške, namizno olje in petrolej.

POZDRAV.

Povodom svoje premestitve v Krapino na Hrvatskem kličem vsem sodrugom, prijateljem in znancom, posebno onim iz »Rdeče jame« krepko: Živela mednarodna solidarnost!

Bratulič Karol,
sprevod. drž. žel.

Izdajatelj: Josip Petelan.
Odgovorni urednik: Rudolf Golouh.
Tisk »Ljubič tiskarne« v Ljubljani.

Angleška čudotvorna mast

bladi, čisti, mehča, izvlači tuje tvarine, prepreči zastrupljanje krvi in operacije. Vpošija samo proti predplačilu franko K 8-80 za 1 dozo lekarna Thierry-ja v Pregradu, glavna zaloga v Ljubljani R. Sušnik, Marijin trg št. 5 in vse druge lekarnice.

Okrajna bolniška blagajna ljubljanska.

Opr. št. 365/19-1.

Razglas.

Dr. Bogdan Derč ordinira za svojece članov Okrajne bolniške blagajne ljubljanske, in sicer: za noseče, za matere, za dojenčke in otroke brezplačno vsak dan od 3. do 5. ure popoldan v Elizabetni bolnišnici v Streliški ulici (za Gradom).

Svojci, ki potrebujejo zdravniško pomoč, zglasti se morajo prej v blagajnični pisarni na Turjaškem trgu št. 4, prvo nadstropje, ozir. poslati v pisarno svojega zastopnika, in dokazati svojo upravičenost s kako listino (z izpiskom iz rojstne knjige, poročnim listom itd.), da dobe nakaznico, brez katere ordinira zdravnik le v nujni sili. Kadar je ordiniral zdravnik brez nakaznice, poslati je naknadno po nakaznico.

V Ljubljani, dne 22. julija 1919.

Načelstvo.

Priporočamo e d i n o tovarniško zalogo

šivalnih strojev za rodbino in obrt ter njih posameznih delov.

POTREBŠČINE za šivilje, krojače in čevljarje ter galanterijsko in manufakturno BLAGO za OBLEKE.

Jos. Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip, za vodo desno.

Dr. Milan Dan Orelly

odvetnik

Belgrad, Knjeginje Ljubice ul. 2.

- Dopisovanje srbo-hrvaško, nemško in ogrsko. -

Popravila se sprejemajo.
Lasina delavnica.

- IVAN JAX in sin -

LJUBLJANA Dunajska cesta št. 15. LJUBLJANA

Šivalni stroji in stroji za pletenje. Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linzu. Ustanovljena l. 1867. Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji Adler. KOLESA iz prvih tovarov

***** Dürkopp, Styria, Waffennrad.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki pa od 8. do 1. ure popoldan in jih obrestuje po čistih

3 %

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in nestalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

Pozojila daje svojim zadrugnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo bo bančni obrestni meri.

Stanje vlog je bilo koncem leta 1918 1¹/2 milijonov kron.

Rezervni zakladi znašajo okoli nad 50.000 K.